

روش‌های تحقیق

و

روش‌های دانش‌های

(رای‌الیه رشته‌ها در تمام مقاطع)

تحقیق و پژوهش، گستره وسیعی از موضوعات و روش‌ها را دربرمی‌گیرد. این کتاب به بررسی روش‌های تحقیق در کتابخانه‌ای، تجربی، تحقیق پیرامونی، نگارش بخش‌های تحقیق، طرح پژوهش، رساله‌ی دکتری، پایان‌نامه، ارشد، نگارش مقالات علمی-پژوهشی، مقاله علمی، ژورنال و پوسترهای علمی، اقدام پژوهی و دفاعیه، نرم افزارهای پژوهشی و مرجع نویسی، سایت‌های تحقیقی نگارش و ویرایش متون تحقیقی بر اساس زبان فارسی معیار

نگارش و تحقیق:

دکتر کمال روحانی

روحانی، کمال، ۱۳۵۵	موضوع
روش های تحقیق و پژوهش دانشگاهی؛ تخریب کمال روحانی	عنوان و نام پدیدآور
سنندج: آراس، ۱۳۹۵	مشخصات نشر
۴۰۰ ص.	مشخصات ظاهری
۸-۴۱-۷۶۸۲-۶۰۰-۹۷۸	شابک
فیلد	وضعیت فهرست نویسی
تحقیق -- روش شناسی	موضوع
Research -- Methodology	موضوع
مقاله نویسی -- راهنمای آموزشی	موضوع
Essays -- Authorship -- Study and teaching	موضوع
Q1۸۰/۵۵/۹۹۹ ۱۳۹۵	رده بندی کنگره
۰۰۱/۴۲	رده بندی دیویی
۲۲۵۵۰۹۰	شماره کتابشناسی ملی

انتشارات آراس

روش های تحقیق و پژوهش دانشگاهی
(برای تمامی رشته ها)

تألیف و تحقیق: دکتر کمال روحانی

مصحح: ایلی: امیر نحوی

ناشر: آراس

نوبت چاپ: اول، پاییز ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰

قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۰۰-۷۶۸۲-۴۱-۸

مرکز پخش: سنندج پاساژ عزتی انتشارات آراس

تلفن: ۰۸۷-۳۳۱۲۸۳۴۱

ایمیل: arasbooks۷۳@gmail.com

فهرست کلی

فصل اول: کلیات، تعاریف و اصطلاحات تحقیق.....	۳۵
فصل دوم: روش‌های تحقیق یا پژوهش دانشگاهی.....	۴۵
فصل سوم: روش‌های گردآوری اطلاعات و داده‌های تحقیق.....	۸۷
فصل چهارم: بخش‌های تحقیق، طرح پژوهش و نگارش.....	۱۰۹
فصل پنجم: نمونه‌گیری و انواع آن.....	۱۳۱
فصل ششم: متغیرها، متغیرهای مستقل و وابسته.....	۱۴۱
فصل هفتم: تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات.....	۱۶۳
فصل هشتم: روش‌های آماری در تجزیه و تحلیل داده‌ها.....	۱۷۵
فصل نهم: اقدام پژوهش و پوستره‌های علمی.....	۲۰۳
فصل دهم: نگارش پروپوزال، پایان‌نامه ارشد و دکتری.....	۲۱۱
فصل یازدهم: مقاله‌نویسی و انواع مقالات پژوهشی و ISI.....	۲۴۷
فصل دوازدهم: مأخذنویسی، ارجاع و شیوه‌های علمی ارجاع.....	۲۷۱
فصل سیزدهم: پایگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی تحقیق و پراگش.....	۲۹۱
فصل چهاردهم: نرم افزارهای مهم مرجع نویسی در تحقیق.....	۳۰۷
فصل پانزدهم: نگارش و ویرایش صحیح متون تحقیقی.....	۳۱۵
منابع و مأخذ تحقیق.....	۳۸۹

فهرست تفصیلی

۳۱	پیشگفتار تحقیق
۳۳	سخن استادان بزرگوار
	فصل اول: کلیات، تعاریف و اصطلاحات تحقیق ۳۵
۳۵	هدف کلی
۳۵	اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری)
۳۵	جایگاه تحقیق و پژوهش
۳۶	ملزومات و ابزارهای تحقیق
۳۷	تعاریفی چند از تحقیق یا پژوهش
۳۷	پژوهش در اصطلاح اهل تحقیق
۳۷	ویژگی پژوهش‌های علمی
۳۹	کارکردها و کاربردهای تحقیق
۴۰	مبانی فلسفی پژوهش
۴۱	چرایی تحقیق و علل آن
۴۱	ابتکار و نوآوری در تحقیق (پژوهش)
۴۲	انواع داده‌ها یا اطلاعات تحقیق
۴۲	تقسیم‌بندی کلی انواع تحقیق
۴۲	۱. تحقیق عمومی
۴۲	۲. تحقیق دانشگاهی و فرآیند آن
۴۳	مراحل انجام تحقیقات دانشگاهی
۴۳	دیدگاه ریمون بودون
۴۳	دیدگاه تئودور کاپلو
۴۳	دیدگاه تئودور سون

۴۴..... متغیرهای تحقیق (پژوهش).....

۴۴..... اخلاق در پژوهش.....

فصل دوم: روش‌های تحقیق یا پژوهش دانشگاهی ۴۵

۴۵..... هدف کلی.....

۴۵..... اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری).....

۴۵..... تقسیم‌بندی پارادایم‌های روش شناختی تحقیق.....

۴۶..... چگونگی انتخاب نوع روش تحقیق.....

۴۷..... انواع تحقیق یا پژوهش‌های دانشگاهی.....

۴۸..... • تحقیق‌ها از نظر ماهیت یا روش.....

۴۸..... ۱. تحقیقات تاریخی و اسنادی.....

۴۹..... ۲. تحقیق دداون یا مفهومی.....

۴۹..... ۳. تحقیق موردی و زمینه‌ای.....

۵۰..... زمینه‌های کاربرد تحقیق موردی.....

۵۰..... نقاط قوت تحقیق موردی.....

۵۱..... نقاط ضعف تحقیق موردی.....

۵۱..... ۴. تحقیق همبستگی یا همخوانی.....

۵۱..... ۵. تحقیق تجربی یا آزمایشی.....

۵۳..... تحقیق آزمایش در علوم غیر تجربی.....

۵۴..... موانع اعتبار آزمایش.....

۵۴..... ۶. تحقیق نیمه تجربی.....

۵۴..... ۷. تحقیق توصیفی (مونوگرافی).....

۵۵..... ۸. تحقیق علی و چرایی یا پس‌رویدادی و گذشته‌نگر.....

۵۵..... طرح‌های تحقیق علی یا پس‌رویدادی.....

۵۵..... ۹. تحقیقات عملی و کاربردی.....

۵۶..... ۱۰. تحقیق مشارکتی یا تلفیقی.....

۵۶..... • تحقیق‌ها از نظر نتایج.....

۵۶..... ۱. پژوهش‌های بنیادی.....

۵۶..... ۲. پژوهش کاربردی.....

۵۶..... پژوهش توسعه‌ای.....

جدول مقایسه‌ی انواع تحقیقات از نظر نتایج.....	۵۷
• تحقیق‌ها براساس روش گردآوری اطلاعات.....	۵۷
۱. پژوهش کمی.....	۵۷
اهداف تحقیقات کمی.....	۵۸
۲. پژوهش کیفی.....	۵۹
۳. پژوهش‌های ترکیبی یا تلفیقی.....	۵۹
تفاوت روش‌های تحقیق کمی و کیفی.....	۵۹
محاسن و معایب روش تحقیق کمی.....	۶۱
محاسن.....	۶۱
معایب.....	۶۲
محاسن و معایب روش تحقیق کیفی.....	۶۲
محاسن.....	۶۲
معایب.....	۶۲
مقایسه ویژگی پژوهش‌های کمی و کیفی.....	۶۳
انواع پژوهش‌های کیفی.....	۶۳
۱. متمرکز (کانونی).....	۶۳
۲. مطالعه میدانی.....	۶۳
۳. مطالعه موردی.....	۶۴
۴. پژوهش زیست‌نگاری (تاریخچه نگاری، تایخ شفاهی، تحقیق روا).....	۶۴
۵. اقدام پژوهش یا پژوهش در عمل.....	۶۴
۶. پدیدار شناسی.....	۶۴
۷. قوم‌نگاری.....	۶۵
• تحقیق‌ها از نظر آنسلم، استراس و جولیت کوربین.....	۶۶
۱. نظریه مبتنایی.....	۶۶
۲. مردم‌نگاری یا قوم‌نگاری.....	۶۶
۳. پدیدارشناختی.....	۶۶
۴. وقایع زندگی یا تحقیق زندگی‌نامه‌ای.....	۶۶
۵. تحلیل مکالمات یا گفت‌مان.....	۶۷

۸۲	الف) پژوهش تجربی یا آزمایشی.....
۸۲	ب) روش شبه تجربی (آزمایشی).....
۸۳	ج) تحقیق غیر آزمایشی.....
۸۳	۱. پژوهش اکتشافی.....
۸۳	۲. تحقیق‌ها یا پژوهش‌های تبیینی.....
۸۳	۳. پژوهش پیش‌گویانه.....
۸۳	• تحقیق‌ها براساس تمرکز بر پدیده مورد نظر.....
۸۳	الف) تنگ.....
۸۳	ب) ژرفا.....
۸۴	• تحققات برای سطوح و گستردگی واحد تحلیل.....
۸۴	الف) کلان.....
۸۴	ب) میانه.....
۸۴	ج) خرد.....
۸۴	• تحقیق‌ها از نظر زمان اجرا.....
۸۴	۱. پژوهش مقطعی یا تقاطعی.....
۸۵	۲. پژوهش طولی.....
۸۵	مطالعات روند.....
۸۵	تحلیل کوارت.....
۸۶	مطالعات پانل.....
۸۶	• تحقیق‌ها از نظر منطق اجرا.....
۸۶	۱. پژوهش قیاسی.....
۸۶	۲. پژوهش استقرایی.....
	فصل سوم: روش‌های گردآوری اطلاعات و داده‌های تحقیق ۸۷
۸۷	هدف کلی.....
۸۷	اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری).....
۸۷	داده‌ها یا اطلاعات تحقیق.....
۸۸	نکات لازم قبل از گردآوری اطلاعات.....
۸۸	روش‌های گردآوری اطلاعات.....
۸۸	• روش کتابخانه.....

- منابع مورد استفاده در روش تحقیق کتابخانه..... ۸۹
- ابزارهای گردآوری اطلاعات در روش کتابخانه..... ۹۰
- الف) فیش..... ۹۰
- ب) جدول و فرم..... ۹۰
- ج) نقشه و کروکی..... ۹۱
- د) پرسش‌نامه..... ۹۱
- نمونه‌ای از فیش‌های تحقیقی..... ۹۱
- روش میدانی در تحقیق و پژوهش..... ۹۱
- روش‌های گردآوری اطلاعات میدانی عبارتند از..... ۹۲
- پرسش‌نامه..... ۹۲
- انواع پرسش‌نامه..... ۹۲
- الف) پرسش‌نامه..... ۹۲
- ب) پرسش‌نامه بسته / محدود پاسخ..... ۹۳
- انواع پرسش‌نامه‌های بسته..... ۹۳
۱. پرسش‌نامه‌ای دو درجه‌ای یا دو گزینه..... ۹۳
- ۲- پرسش‌نامه‌های چند درجه‌ای یا چند گزینه‌ای..... ۹۴
- انواع دیگر پرسش‌نامه..... ۹۵
- ۱- پرسش‌نامه‌های ترکیبی..... ۹۵
- ۲- پرسش‌نامه‌های تعاقبی..... ۹۵
- ۳- پرسش‌نامه همراه با مصاحبه..... ۹۵
- ۴- پرسش‌نامه خود ایفا..... ۹۵
- ۵- پرسش‌نامه پستی..... ۹۵
- ۶- پرسش‌نامه الکترونیک..... ۹۵
- سوالات پرسش‌نامه..... ۹۶
- تهیه‌ی پرسش‌نامه..... ۹۶
۱. راهنمای پرسش‌نامه..... ۹۶
۲. اطلاعاتی درباره‌ی پاسخ دهنده‌ها..... ۹۶
۳. سوالات پرسش‌نامه..... ۹۷

۹۷.....	نکاتی که در طرح سوالات پرسش‌نامه باید رعایت شود.....
۹۷.....	ویژگی‌های پرسشگر یا طراحان پرسش‌نامه.....
۹۸.....	محاسن پرسش‌نامه‌ها.....
۹۸.....	معایب پرسش‌نامه‌ها.....
۹۹.....	■ مصاحبه.....
۹۹.....	نکات قابل توجه در مصاحبه.....
۱۰۰.....	انواع مصاحبه.....
۱۰۰.....	۱. مصاحبه اختصار، منظم، محدود یا بسته.....
۱۰۰.....	۲. مصاحبه آزاد، نامنظم، فاقد ساخت.....
۱۰۰.....	انواع دیگر مصاحبه.....
۱۰۰.....	محاسن مصاحبه.....
۱۰۱.....	معایب مصاحبه.....
۱۰۱.....	نکات قابل رعایت در مصاحبه.....
۱۰۲.....	■ مشاهده.....
۱۰۲.....	مراحل سه‌گانه‌ی مشاهده.....
۱۰۲.....	انواع روش‌های مشاهده.....
۱۰۲.....	۱. مشاهده‌های کنترل نشده.....
۱۰۲.....	۲. مشاهده‌های کنترل شده.....
۱۰۳.....	۳. مشاهده مشارکتی.....
۱۰۳.....	۴. مشاهده غیر مشارکتی.....
۱۰۳.....	۵. مشاهده فردی.....
۱۰۳.....	۶. مشاهده جمعی.....
۱۰۳.....	۷. مشاهده علنی.....
۱۰۳.....	۸. مشاهده غیر علنی یا نامحسوس.....
۱۰۴.....	۹. مشاهده کانونی.....
۱۰۴.....	۱۰. مشاهده فعال.....
۱۰۴.....	۱۱. مشاهده میدانی.....
۱۰۴.....	۱۲. مشاهده پذیرا.....

- محاسن مشاهده ۱۰۴
- معایب مشاهده ۱۰۴
- روش صوتی و تصویری در اطلاعات میدانی و کتابخانه‌ای ۱۰۵
- روش تلفیقی (ترکیبی) ۱۰۵
- تکنیک‌های جمع‌آوری اطلاعات میدانی ۱۰۵
- کدگذاری، ابزار تسهیل گردآوری اطلاعات ۱۰۷

فصل چهارم: بخش‌های تحقیق، طرح پژوهش و نگارش ۱۰۹

- هدف کلی ۱۰۹
- اهداف آرشی و کاربردی (رفتاری) ۱۰۹
- بخش‌های کلی تحقیق یا طرح پژوهشی ۱۰۹
- عنوان پژوهش ۱۱۲
- راه‌های انتخاب عنوان مناسب ۱۱۳
- مثال‌هایی از چند عنوان مناسب ۱۱۳
- بیان مسئله ۱۱۴
- بخش‌های مسئله پژوهش ۱۱۵
۱. بخش اول ۱۱۵
۲. بخش دوم ۱۱۵
۳. بخش سوم ۱۱۵
- نکاتی که هنگام طرح مسئله پژوهش باید مدنظر قرار داد ۱۱۶
- اهمیت موضوع تحقیق ۱۱۷
- اهمیت مسئله‌ای وقتی مطرح است ۱۱۷
- اهمیت و ضرورت پژوهش از دو دیدگاه ۱۱۷
- الف) نظری ۱۱۷
- ب) دیدگاه کاربردی ۱۱۸
- اهداف تحقیق ۱۱۸
- انواع اهداف تحقیق ۱۱۹
۱. هدف اصلی یا کلی ۱۱۹
۲. هدف فرعی یا جزئی ۱۱۹

۱۱۹	• پیشینه‌ی پژوهش.....
۱۱۹	لوازم پیشینه نگاری تحقیق.....
۱۲۰	هدف از آوردن بخش پیشینه پژوهش.....
۱۲۰	• فرضیه و نقش آن در تحقیق.....
۱۲۲	هدف از فرضیه‌سازی.....
۱۲۲	ملاک‌های تدوین فرضیه.....
۱۲۳	آیا فرضیه در هر تحقیقی لازم است.....
۱۲۳	اصول فرضیه‌سازی.....
۱۲۴	نمودار فرضیه‌سازی.....
۱۲۴	انواع فرضیه.....
۱۲۴	۱. فرضیه پژوهش یا تحریک.....
۱۲۵	۲. فرضیه‌های آماری یا دنبلیج.....
۱۲۶	نمونه‌هایی از چند فرضیه.....
۱۲۶	• سوالات یا پرسش‌های تحقیق.....
۱۲۷	مهم‌ترین ویژگی سؤال یا پرسش‌های تحقیق.....
۱۲۷	چند نکته درباره‌ی سوالات تحقیق.....
۱۲۸	چند نمونه فرضیه، اهداف و سوالات تحقیق.....
۱۲۸	موضوع؛ تساهل و تسامح در مبادی اندیشه عرفانی.....
۱۲۸	چند نمونه از اهداف تحقیق برای موضوع فوق.....
۱۲۸	چند نمونه از سوالات تحقیق.....
۱۲۹	• دامنه‌ی پژوهش یا قلمرو تحقیق.....
۱۲۹	• زمان لازم.....
۱۲۹	• تعریف واژه‌ها و اصطلاحات.....
۱۲۹	انواع طرح‌های تحقیق.....
۱۲۹	۱. طرح‌های کوچک.....
۱۲۹	۲. طرح‌های بزرگ.....
۱۳۰	۳. طرح‌های پایاننامه‌ای.....
۱۳۰	طرح‌های تحقیقاتی براساس مراحل پیشرفت کار.....

۱. طرح تحقیق مقدماتی ۱۳۰
۲. طرح تحقیق تفصیلی ۱۳۰
۳. طرح نهایی و واقعی ۱۳۰

فصل پنجم: نمونه‌گیری و انواع آن ۱۳۱

- هدف کلی ۱۳۱
- اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری) ۱۳۱
- نمونه و نمونه‌گیری ۱۳۱
- در انتخاب نمونه رعایت نکات زیر الزامی است ۱۳۲
- علل نمونه‌گیری در پژوهش‌های علوم انسانی ۱۳۲
- تعیین حجم نمونه ۱۳۳
- جامعه‌ی آماری - نمونه‌ی آماری ۱۳۳
- روش‌های آماری - حجم نمونه ۱۳۳
۱. روش شارل کوکر ۱۳۳
- حجم جامعه نامعلوم و تعیین حجم نمونه ۱۳۴
۲. روش جدول مورگان ۱۳۵
- انواع نمونه‌گیری ۱۳۶
۱. نمونه‌گیری احتمالی ۱۳۶
- انواع نمونه‌گیری احتمالی ۱۳۷
- الف) نمونه‌گیری تصادفی ساده ۱۳۷
- ب) نمونه‌گیری احتمالی طبقه‌بندی شده ۱۳۷
- ج) نمونه‌گیری احتمالی خوشه‌ای یا ناحیه‌ای ۱۳۸
- د) نمونه‌گیری مکانی ۱۳۸
- هـ) نمونه‌گیری چند مرحله‌ای ۱۳۹
- ۲- نمونه‌گیری غیر احتمالی ۱۳۹
- انواع نمونه‌گیری غیر احتمالی ۱۳۹
- الف) نمونه‌گیری سهمیه‌ای ۱۳۹
- ب) نمونه‌گیری انشاقی ۱۴۰
- ج) نمونه‌ی وضعی ۱۴۰
- د) نمونه‌ی موردی ۱۴۰

- خطا در نمونه‌گیری ۱۴۰

فصل ششم: متغیرها، مقیاس‌ها، روایی و پایایی ۱۴۱

- هدف کلی ۱۴۱
- اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری) ۱۴۱
- متغیرهای تحقیق (پژوهش) ۱۴۱
- ۱. متغیر کمی ۱۴۲
- الف) متغیر پیوسته ۱۴۲
- ب) متغیر گسسته یا جدا ۱۴۲
- ۲. متغیر کیفی ۱۴۲
- ۳. متغیر متقل ۱۴۳
- ۴. متغیر وابسته ۱۴۳
- ۵. متغیر تعدیل کننده ۱۴۳
- ۶. متغیر کنترل ۱۴۴
- ۷. متغیر مداخله‌گر ۱۴۴
- انواع متغیرهای این فرضیه ۱۴۴
- متغیرهای دو ارزشی و چند ارزشی ۱۴۵
- أ. متغیرهای دو ارزشی (دو وجهی) ۱۴۵
- متغیرهای دو ارزشی حقیقی (واقعی) ۱۴۵
- متغیرهای دو ارزشی غیرحقیقی (ساختگی) ۱۴۵
- ب. متغیرهای چند ارزشی (چند وجهی) ۱۴۵
- ارزش متغیرها در چیست؟ ۱۴۵
- ویژگی متغیرها ۱۴۶
- ۱. سنجش پذیر بودن ۱۴۶
- ۲. تغییر پذیر بودن ۱۴۶
- تمایز مفهوم، سازه و متغیر ۱۴۶
- مقیاس‌های اندازه‌گیری ۱۴۷
- ۱. ابزارهای اندازه‌گیری در علوم طبیعی ۱۴۷
- ۲. ابزارهای اندازه‌گیری در علوم انسانی ۱۴۷
- انواع مقیاس‌ها و اندازه‌های اندازه‌گیری ۱۴۸

۱. مقیاس اسمی یا عددی..... ۱۴۸
۲. مقیاس ترتیبی یا رتبه‌ای..... ۱۴۹
۳. مقیاس فاصله‌ای..... ۱۴۹
۴. مقیاس نسبی..... ۱۴۹
- تهیه‌ی مقیاس..... ۱۵۰
- شاخص و انواع آن..... ۱۵۱
۱. شاخص تحلیلی و تحقیقی..... ۱۵۲
۲. شاخص تعریفی، وابسته و استنتاجی..... ۱۵۲
۳. شاخص‌های استنتاجی..... ۱۵۳
۴. شاخص‌های پیدا و پنهان..... ۱۵۳
- طیفی اندازه‌گیری..... ۱۵۳
- انواع طیف‌های اندازه‌گیری..... ۱۵۴
- ا: طیف بوگاردوس..... ۱۵۴
- ب: طیف لیکرت..... ۱۵۵
- ب: طیف تورستن..... ۱۵۶
- ج: طیف گاتمن..... ۱۵۷
- د: طیف آزرگود..... ۱۵۸
- روایی و پایایی ابزارهای سنجش..... ۱۵۹
۱. روایی..... ۱۵۹
- الف) روایی بیرونی..... ۱۵۹
- ب) روایی درونی یا داخلی..... ۱۶۰
- ج) روایی سازه..... ۱۶۰
- د) روایی آماری..... ۱۶۰
۲. پایایی..... ۱۶۰
- عوامل مخل بر پایایی و روایی ابزار سنجش..... ۱۶۱
۱. مبهم و نا آشنا بودن اصطلاحات..... ۱۶۱
۲. مطلع نبودن پرسشگر..... ۱۶۱
۳. همخوان نبودن پاسخگویان..... ۱۶۱
۴. در نظر نگرفتن شرایط..... ۱۶۱

۵. وضعیت ابزار اندازه‌گیری ۱۶۱
۶. عدم تناسب مراحل تحقیق ۱۶۱
- اطمینان از روایی و پایایی ابزار تحقیق ۱۶۲
۱. استفاده از روش‌های دوگانه و موازی ۱۶۲
۲. استفاده از روش مقایسه با معیار ۱۶۲
۳. روش پیش آزمون ۱۶۲

فصل هفتم: تجزیه و تحلیل داده‌ها و اطلاعات ۱۶۳

- هدف کلی ۱۶۳
- اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری) ۱۶۳
- تجزیه داده‌ها: استخراج ۱۶۳
- انواع شیوه‌های تجزیه ۱۶۴
- ۱. شیوه تحلیل کیفی ۱۶۵
- ا: حوزه‌های تحلیل کیفی ۱۶۵
- ب: پیش‌نیاز مهم هر تحلیل کیفی ۱۶۵
- ج: روش‌های تحلیل کیفی ۱۶۶
- ۲. شیوه تحلیل کمی ۱۶۷
- انواع تحلیل‌های کمی و کیفی ۱۶۸
- ا: تجزیه و تحلیل توصیفی ۱۶۸
- ب: تجزیه و تحلیل مقایسه‌ای ۱۶۸
- ج: تجزیه و تحلیل علی یا تبیینی ۱۶۹
- د: تجزیه و تحلیل تفسیری ۱۶۹
- فراتحلیل ۱۷۰
- مراحل اجرای روش فراتحلیل ۱۷۱
- تحلیل آزمون و فرضیه‌ها ۱۷۱
- آزمون فرضیه ۱۷۲
- فرضیه صفر (H_0) ۱۷۲
- فرضیه یک طرفه ۱۷۳
- خطاها در آزمون فرضیه ۱۷۳
- مراحل انجام آزمون فرضیه ۱۷۳

- ۱۷۴..... اظهار نظر و پیشنهادهای تحقیق.....
- فصل هشتم: روش‌های آماری در تجزیه و تحلیل داده‌ها ۱۷۵
- ۱۷۵..... هدف کلی.....
- ۱۷۵..... اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری).....
- ۱۷۵..... • روش‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها در رویکرد کمی و کیفی.....
- ۱۷۶..... آمار چیست.....
- ۱۷۶..... کاربرد علم آمار.....
- ۱۷۶..... جامعه‌ی آماری.....
- ۱۷۶..... نمونه.....
- ۱۷۷..... داده‌های خام.....
- ۱۷۷..... متغیر و انواع آن.....
- ۱۷۷..... انواع متغیرها.....
- ۱۷۷..... (۱) متغیرهای کیفی (صفتی).....
- ۱۷۸..... (۲) متغیرهای کمی (عددی).....
- ۱۷۸..... متغیر پیوسته.....
- ۱۷۸..... متغیر گسسته.....
- ۱۷۸..... • تحلیل انواع متغیرها.....
- ۱۷۸..... (۱) تحلیل یک متغیری.....
- ۱۷۹..... (۲) تحلیل دو متغیری.....
- ۱۷۹..... (۳) تحلیل چند متغیری.....
- ۱۸۰..... • آمار توصیفی و متغیرهای آن.....
- ۱۸۰..... آمار توصیفی با متغیرهای کیفی.....
- ۱۸۰..... الف) جدول توزیع فراوانی.....
- ۱۸۲..... ب) نمودار و انواع آن.....
- ۱۸۲..... (۱) نمودار میله‌ای.....
- ۱۸۳..... (۳) نمودار دایره‌ای.....
- ۱۸۴..... (۴) نمودار هیستوگرام (ستونی).....
- ۱۸۴..... (۵) منحنی فراوانی.....
- ۱۸۴..... (۶) نمودار خطای انحراف استاندارد.....

۱۸۴	Box and whisker plot نمودار
۱۸۵	(ج) شاخص‌های مرکزی
۱۸۵	میانگین
۱۸۵	ویژگی‌ها
۱۸۵	میان
۱۸۶	نما
۱۸۶	ویژگی
۱۸۶	چارک‌ها
۱۸۶	دهک‌ها
۱۸۷	• شاخص‌های آکنایی
۱۸۷	واریانس
۱۸۸	انحراف معیار
۱۸۸	دامنه تغییرات:
۱۸۸	ضریب تغییرات
۱۸۹	آمار توصیفی با متغیرهای کمی
۱۸۹	- نمودار مستطیلی (هیستوگرام)
۱۹۰	• آمار استنباطی و تجزیه و تحلیل داده‌ها
۱۹۰	روش‌ها و آزمون‌های آماری
۱۹۰	(۱) آمار پارامتریک
۱۹۱	(۲) آمار غیرپارامتریک
۱۹۱	• مباحث آمار استنباطی
۱۹۱	الف) همبستگی
۱۹۲	آزمون همبستگی پیرسون
۱۹۳	آزمون رو
۱۹۴	آزمون یا ضریب همبستگی خی ۲
۱۹۵	نحوه عملکرد آزمون کای دو
۱۹۵	شرایط استفاده از آزمون کای دو
۱۹۶	مراحل آزمون کای دو
۱۹۷	محدودیت‌های آزمون خی ۲
۱۹۸	ب) رگرسیون

- آزمون T ۱۹۹
- آزمون F ۲۰۰
- آزمون ضریب همبستگی چندگانه ۲۰۱
- نرم افزار اس پی اس SPSS ۲۰۲
- قابلیت های نرم افزار SPSS ۲۰۲

فصل نهم: اقدام پژوهشی و پوسترهای علمی ۲۰۳

- هدف کلی ۲۰۳
- اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری) ۲۰۳
- اقدام پژوهشی یا پژوهش در عمل ۲۰۳
- ویژگی های اقدام پژوهشی ۲۰۴
- آمادگی های لازم برای اقدام پژوهشی ۲۰۴
- مراحل اقدام پژوهشی ۲۰۵
- نمونه ای از اقدام پژوهشی ۲۰۶
- پوسترهای علمی ۲۰۹
- نمونه هایی از پوستر ۲۱۰

فصل دهم: نگارش پروپوزال پایان نامه ارشد، رساله دکتری ۲۱۱

- هدف کلی ۲۱۱
- اهداف آموزشی و کاربردی ۲۱۱
- پایان نامه و رساله های دانشگاهی ۲۱۱
- تفاوت پایان نامه های کارشناسی ارشد با رساله دکتری ۲۱۲
- نکاتی که قبل از نگارش پایان نامه و رساله باید رعایت کرد ۲۱۳
- ساختار پایان نامه و رساله ها ۲۱۵
- ۱. عنوان و سربرگ پایان نامه رساله ۲۱۵
- ۲. بسم الله یا اسم جلاله ۲۱۵
- ۳. صفحه سپاسگزاری و تقدیم ۲۱۵
- ۴. چکیده ۲۱۵
- مهم ترین موضوعات مطرح در چکیده ۲۱۶
- نکاتی که هنگام نگارش چکیده باید رعایت شود ۲۱۶

۲۱۸.....	• محتوای فصل اول رساله و پایان نامه
۲۱۹.....	○ بیان مسئله
۲۱۹.....	بخش‌های مسئله‌ی پژوهش
۲۱۹.....	۱. بخش اول
۲۲۰.....	۲. بخش دوم
۲۲۰.....	۳. بخش سوم
۲۲۰.....	اهمیت موضوع تحقیق
۲۲۱.....	طرح اهمیت پژوهش از دو دیدگاه
۲۲۱.....	الف) نظری
۲۲۱.....	ب) دیدگاه کاربردی
۲۲۱.....	اهداف تحقیق
۲۲۲.....	■ انواع هدف‌های تحقیق
۲۲۲.....	۱. هدف اصلی یا کلی
۲۲۲.....	۲. هدف فرعی یا جزئی
۲۲۲.....	پیشینه‌ی پژوهش
۲۲۲.....	فرضیه و نقش آن در تحقیق
۲۲۴.....	اصول فرضیه‌سازی
۲۲۴.....	■ انواع فرضیه
۲۲۴.....	۱. فرضیه پژوهش یا تحقیق
۲۲۴.....	فرضیه‌های پژوهش دو نوع هستند
۲۲۵.....	۲. فرضیه‌های آماری یا صفر (پوچ)
۲۲۵.....	نمونه‌هایی از چند فرضیه
۲۲۵.....	سؤالات یا پرسش‌های تحقیق
۲۲۶.....	چند نکته درباره‌ی سؤالات تحقیق
۲۲۶.....	چند نمونه فرضیه
۲۲۶.....	موضوع: تساهل و تسامح در مبادی اندیشه عرفانی
۲۲۷.....	چند نمونه از اهداف تحقیق برای موضوع فوق
۲۲۷.....	چند نمونه از سؤالات تحقیق

۲۲۷	دامنه‌ی پژوهش یا قلمرو تحقیق.....
۲۲۸	زمان لازم.....
۲۲۸	تعریف واژه‌ها و اصطلاحات.....
۲۲۸	• محتوای فصل دوم پایان‌نامه و رساله.....
۲۲۸	پیشینه یا سابقه تاریخی.....
۲۲۸	• محتوای فصل سوم پایان‌نامه و رساله.....
۲۲۸	بررسی نظریه‌ها.....
۲۲۹	بررسی اهداف، روایی و پایایی و روش تحلیل اطلاعات.....
۲۳۰	• محتوای فصل چهارم پایان‌نامه و رساله.....
۲۳۰	عرصه حقی اطلاعات.....
۲۳۰	تفسیر یافته‌ها - ۱. اول و نمودارها بیان تفاوت‌ها و شباهت‌ها.....
۲۳۱	• محتوای فصل پنجم پایان‌نامه و رساله.....
۲۳۱	بررسی تناسب بین روش‌های آغازین و پاسخ‌ها.....
۲۳۱	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۲۳۱	پیشنهادهای تحقیق.....
۲۳۱	• بخش پایانی یا متمم پایان‌نامه و رساله.....
۲۳۱	۱. پیوست‌ها.....
۲۳۲	۲. واژه‌نامه توصیفی.....
۲۳۲	۳. نمایه.....
۲۳۲	۴. منابع و مأخذ.....
۲۳۲	نکات سود رسان برای نگارش پایان‌نامه و رساله.....
۲۳۳	• محتوای جدولی فصل‌های طرح تحقیق و پایان‌نامه.....
۲۳۵	دفاع از رساله یا دفاعیه.....
۲۳۶	تفاوت پایان‌نامه‌ها با دیگر آثار پژوهشی.....
۲۳۶	ارزیابی پایان‌نامه و رساله‌های دانشگاهی.....
۲۳۷	• پروپوزال یا طرح‌نامه.....
۲۳۷	مهم‌ترین اجزای فرم‌های پروپوزال.....
۲۳۸	شرایط و بخش‌های مختلف طرح‌نامه‌ی پروپوزال.....
۲۴۲	نمونه‌ای از بخش‌های اصلی پروپوزال.....

۲۴۶	• دفاع از پایان‌نامه‌ی رساله.....
۲۴۶	موارد لازم در دفاع از پایان‌نامه و رساله.....
۲۴۷	فصل یازدهم: مقاله‌نویسی و انواع مقالات پژوهشی (I.S.I).....
۲۴۷	هدف کلی.....
۲۴۷	اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری).....
۲۴۷	• مقاله و مقاله‌نویسی.....
۲۴۸	انواع مقاله.....
۲۴۹	ا): مقاله‌های دانشگاهی یا علمی پژوهشی (رسمی).....
۲۴۹	چند تعریف از مقاله‌های علمی پژوهشی.....
۲۴۹	ب): مقاله‌های غیر رسمی یا عمومی و غیر دانشگاهی.....
۲۴۹	• انواع مقاله‌های دانشگاهی و رسمی.....
۲۴۹	۱. مقاله تحلیلی یا علمی پژوهشی، ا. س. ا.....
۲۵۰	مقاله‌ی I.S.I چیست؟.....
۲۵۰	مقاله‌ی S.C چیست؟.....
۲۵۰	۲. مقاله علمی - ترویجی.....
۲۵۱	۳. مقالات علمی - مروری.....
۲۵۱	۴. مقاله دایره المعارفی - دانشنامه‌ای.....
۲۵۱	• مراحل تدوین مقاله.....
۲۵۲	۱- جستجوی موضوع و ایده گرفتن.....
۲۵۲	مستندسازی یا فیش برداری.....
۲۵۳	نمونه‌ای از فیش‌های تحقیقی.....
۲۵۳	۱- آنالیز یا نقد و بررسی.....
۲۵۳	۲- طراحی و اجرا.....
۲۵۴	• انواع مقالات و ساختار آن‌ها.....
۲۵۴	○ بخش‌های اصلی مقالات کتابخانه‌ای.....
۲۵۴	بخش‌های فرعی مقالات کتابخانه‌ای.....
۲۵۵	○ بخش‌های اصلی مقالات میدانی.....
۲۵۶	بخش‌های فرعی مقالاتی میدانی.....
۲۵۶	حجم و اندازه صفحات مقاله.....

۲۵۶	اندازهٔ مقالات براساس تعداد کلمات.....
۲۵۶	• چگونگی نگارش بخش‌های مختلف مقاله.....
۲۵۶	۱. صفحهٔ مشخصات یا جلد مقاله.....
۲۵۷	نمونه برگهٔ اول مقالهٔ مشخصات.....
۲۵۷	۲. عنوان یا موضوع مقاله.....
۲۵۸	چند عنوان مناسب.....
۲۵۸	۳. چکیده.....
۲۵۹	نکته.....
۲۵۹	نمونه‌ای از یک چکیدهٔ کامل.....
۲۶۰	• انواع چکیده و شیوهٔ نگارش آن.....
۲۶۰	چکیدهٔ ساختاری مورد استفاده در علوم تجربی.....
۲۶۱	الگوی چکیده ساختاری.....
۲۶۱	نمونه‌ای از چکیدهٔ ساختاری در علم تجربی.....
۲۶۲	چکیدهٔ غیر ساختاری در رشته‌های علوم انسانی و غیر تجربی.....
۲۶۳	نمونه‌ای از چکیدهٔ غیر ساختاری، علوم انسانی.....
۲۶۳	• ویژگی‌های چکیدهٔ خوب.....
۲۶۴	کلیدواژه‌ها یا کلمات کلیدی.....
۲۶۴	مقدمه و ساختار آن.....
۲۶۵	بخش‌های سه گانهٔ مقدمه.....
۲۶۶	• ساختار مقالات میدانی و شاخه‌های علوم بعد از مقدمه.....
۲۶۶	• ساختار مقالات کتابخانه‌های و توصیفی بعد از مقدمه.....
۲۶۷	تشریح بخش‌های مقالات میدانی بعد از مقدمه.....
۲۶۷	مواد و روش‌ها.....
۲۶۷	الف) آزمودنی‌ها.....
۲۶۷	ب) ابزارها.....
۲۶۸	ح) طرح پژوهش.....
۲۶۸	د) شیوهٔ اجرا.....
۲۶۸	ر) تحلیل داده‌ها.....

۲۶۸	 نکته قابل توجه
۲۶۹	 بحث و تفسیر (تنه اصلی)
۲۶۹	 نتیجه گیری
۲۷۰	 سپاسگزاری یا تقدیر
۲۷۰	 پیوست ها (ضمایم)

فصل دوازدهم: مأخذ نویسی، ارجاع و شیوه های علمی ارجاع ۲۷۱

۲۷۱	 هدف کلی
۲۷۱	 اهداف ارزش و کاربردی (رفتاری)
۲۷۱	 مأخذ علمی و ارجاع
۲۷۲	 • انواع تابع
۲۷۲	 ۱- منابع چاپی
۲۷۲	 ۲- منابع غیر چاپی
۲۷۲	 ۳- منابع غیر مکتوب
۲۷۲	 ۴- منابع الکترونیک یا ذخیره سازی دیجیتال
۲۷۲	 ۵- مقاله ها
۲۷۲	 ۶- گزارش ها
۲۷۲	 ۷- اسناد
۲۷۳	 ۸- آثار هنری
۲۷۳	 ۹- ارتباط شخصی یا نویسنده
۲۷۳	 ۱- منابع دست اول یا اصیل
۲۷۳	 ۲- منابع دست دوم
۲۷۴	 ارجاع و شیوه های درست آن
۲۷۴	 نقل قول ها
۲۷۷	 • شیوه های ارجاع
۲۷۸	 ○ شیوه ارجاع در متن یا ارجاع درون متنی
۲۷۸	 الف) یک اثر با یک مؤلف
۲۷۹	 ب) یک اثر با بیش از یک مؤلف
۲۷۹	 ج) آثار به نام سازمان ها و نهادهای

- (د) دو یا چند اثر یک مؤلف..... ۲۷۹
- (ر) استناد به آیات و روایات..... ۲۷۹
- زیرنویس یا پاورقی توضیحی..... ۲۸۰
- معادل‌های خارجی..... ۲۸۰
- ارجاع درون متنی به منابع شماره‌دار..... ۲۸۱
- نکاتی درباره انواع ارجاع درون متنی..... ۲۸۱
- ارجاع برون متنی..... ۲۸۴
- انواع پانویس..... ۲۸۵
۱. پانویس توضیحی..... ۲۸۵
۲. پانویس ارجاعی یا پاورقی ارجاعی..... ۲۸۵
- ارجاع در منابع بیانی تحقیق..... ۲۸۶
- ارجاع کتاب در منابع..... ۲۸۶
- ارجاع مقاله در منابع..... ۲۸۸
- ارجاع پایان‌نامه و رساله در منابع..... ۲۸۸
- ارجاع از یک روزنامه در منابع..... ۲۸۸
- ارجاع فرهنگ‌نامه و دائرة المعارف در منابع..... ۲۸۸
- ارجاع کنفرانس‌ها، سمینارها و گزارش‌ها..... ۲۸۹
- نقل منابع الکترونیکی (اینترنت)..... ۲۸۹
- ارجاع به خود چیست؟..... ۲۸۹
- کتاب‌شناسی یا کتاب‌نامه..... ۲۸۹
- فهرست اعلام (نمایه)..... ۲۹۰
- فصل سیزدهم: پایگاه‌های اطلاعاتی اینترنتی تحقیق و پژوهش**
- هدف کلی..... ۲۹۱
- اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری)..... ۲۹۱
- پایگاه‌های اطلاعاتی داخلی..... ۲۹۱
- الف) مگ ایران Magiran..... ۲۹۱
- ب) پایگاه اطلاعاتی سید SID..... ۲۹۲
- خدمات عمده پایگاه (SID) عبارتند از..... ۲۹۲

۲۹۴		ج) پایگاه اطلاعاتی ایران داک IRANDOC
۲۹۵		هـ) پایگاه اطلاعاتی نورمگز Noormags
۲۹۵		و) کارگزاران اطلاعات
۲۹۶		۱) شبکه اطلاعات رزنت
۲۹۶		منابع اصلی اطلاعاتی رزنت
۲۹۶		۲) دانشیار
۲۹۸		ز) آی. اس. سی S. C. چیست؟
۲۹۸		• پایگاه‌های اطلاعاتی خارجی
۲۹۹		الف) پایگاه پروکویست
۲۹۹		ب) پایگاه اطلاع‌رسانی پرینتر
۲۹۹		ج) پایگاه اطلاعاتی استک
۳۰۰		د) پایگاه اطلاعاتی سی‌سی‌آر
۳۰۰		هـ) S. I. چیست؟
۳۰۱		S. I. بودن یک مجله را چگونه تعیین می‌کنیم؟
۳۰۲		• کتاب‌های الکترونیکی
۳۰۲		سایت گیگاپدیا
۳۰۲		گوگل بوک
۳۰۲		Free Book spot
۳۰۳		Free- Books
۳۰۳		Many Books
۳۰۳		Get Free eBooks
۳۰۳		Free Tech Books
۳۰۳		Scribd
۳۰۳		Globusz
۳۰۳		Know Free
۳۰۴		Online Free Ebooks
۳۰۴		Franklin
۳۰۴		Online compute rBooks

۳۰۴	 Sinp Files
۳۰۴	 Book Yards
۳۰۴	 المكتبة الشامة
۳۰۴	 The Online Books Page
۳۰۴	 Ask Same Books
۳۰۴	 E. Book Lobby
۳۰۴	 Amazon
۳۰۵	 نشانی کتابخانه‌های مهم مجازی
فصل چهاردهم: نرم افزارهای مهم مرجع نویسی در تحقیق ۳۰۷	
۳۰۷	 معرفی
۳۰۷	 اهداف آموزش و کاربرد (رفتاری)
۳۰۷	 نرم افزارهای مرجع نویسی
۳۰۸	 راهنمای استفاده از نرم افزار Endnote
۳۰۹	 قابلیت‌های نرم افزار Endnote
۳۱۰	 امکانات دیگر نرم افزار Endnote
۳۱۰	 استفاده از گزینه Copy formatted
۳۱۰	 استفاده از گزینه Find duplicates
۳۱۰	 استفاده از گزینه Edit
۳۱۰	 استفاده از گزینه Search
۳۱۱	 استفاده از گزینه Sort Option
۳۱۱	 Endnote تحت وب
۳۱۱	 My references
۳۱۱	 Collect
۳۱۱	 Organize
۳۱۱	 Format
۳۱۱	 Option
۳۱۲	 راهنمای استفاده از نرم افزار Mendeley
۳۱۲	 مطالعه فایل های PDF و یادداشت نویسی در آن ها

۳۱۲	افزودن فایل های PDF و سازماندهی آنها.....
۳۱۳	به اشتراک گذاری مقالات و یادداشت ها.....
۳۱۳	جستجوی مقالات و گروه های عمومی.....
۳۱۴	○ شیوه های طبقه بندی کتاب ها در کتابخانه ها.....
فصل پانزدهم: نگارش و ویرایش صحیح متون تحقیقی ۳۱۵	
۳۱۵	هدف کلی.....
۳۱۵	اهداف آموزشی و کاربردی (رفتاری).....
۳۱۵	● ویرایش و ویراستاری متون.....
۳۱۶	انواع ویرایش.....
۳۱۷	● علائم نگارش در زبان فارسی.....
۳۱۸	رایج ترین نشانه های نگارش در زبان فارسی.....
۳۲۱	● شیوه خط فارسی.....
۳۲۱	برخی از قواعد و شیوه های خط فارسی.....
۳۲۷	نشانه های اختصاری فارسی در ویرایش و نگارش.....
۳۲۷	مهم ترین نشانه های اختصاری لاتینی در ویرایش و نگارش.....
۳۲۹	● نکات مهم ویرایشی و درست نویسی کتور.....
۳۴۶	■ گذاری بر دستور زبان فارسی.....
۳۴۶	اقسام جمله از نظر محتوای پیام.....
۳۴۶	از دیگر تقسیمات جمله.....
۳۴۷	اجزای جمله.....
۳۴۸	فعل از نظر ساختمان.....
۳۴۹	تقسیمات دیگر فعل.....
۳۵۰	قید.....
۳۵۰	انواع قید.....
۳۵۱	اسم و انواع آن.....
۳۵۲	اسم ذات، اسم معنی.....
۳۵۲	اسم مفرد، اسم جمع.....
۳۵۳	مناسبات سه گانه اسم.....

- ۳۵۴ صفت و انواع آن
- ۳۵۶ ضمیر و انواع آن
- ۳۵۶ حرف و انواع آن
- ۳۵۷ اصوات (شبه جمله‌ها) و انواع آن
- ۳۵۷ حذف و انواع آن
- ۳۵۸ ■ جدول کلمات املایی، درست نویسی
- ۳۷۱ ■ فرهنگ واژگان تحقیق، فارسی به انگلیسی
- ۳۸۹ منابع و مآخذ تحقیق

باسمه تعالی

پیشگفت تحقیق

تحقیق و پژوهش، موتور محرکه تمام پیشرفت‌های بشر بوده و هست؛ به دیگر سخن، اگر دقیق و پژوهش نبود، جوامع انسانی تا این حد در ابعاد مختلف به تکامل نمی‌رسیدند. تحقیق‌ها، حسب زمان و مکان، اشکال مختلفی به خود گرفته‌اند اما نمی‌توان مدعی شد بدون پژوهش، جامعه‌ای به پیشرفت و تمدن جدیدتر رسیده باشد؛ واقعیتی که تمامی ملل و جوامع بر آن صحه می‌گذارند.

بر همین اساس، روان‌ساز، تحقیق و پژوهش؛ چونان رشته و عنوانی خاص در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقی به دانشجویان آموزش داده می‌شود و عدم آشنایی با آن، نوعی نقص و کمبود در حجم علمی و آیین تحصیلی اهل علم، مخصوصاً دانشجویان به حساب خواهد آمد.

تحقیق حاضر به سهم خود، پاسخی است به درخواست جمعی از دانشجویان و اهل تحقیق که خواهان آشنایی با روش‌های مختلف تحقیق و پژوهش دانشگاهی و هم فنون مقاله نویسی بودند و با ساختار و مراحل تحقیق دانشگاهی آشنایی کافی نداشتند یا اطلاعات آن‌ها، ناقص، غیر روشمند و عقیم محسوب می‌شد.

این تحقیق با راهکارهای کاربردی که در پیش گرفته است، دانشجویان را قدم به قدم در نگارش طرح‌های تحقیقی، پایان‌نامه‌ها و مقالات علمی پژوهش همراهی کرده، یاری می‌رساند؛ به گونه‌ای که همزمان با ارائه شیوه‌ها و فنون تحقیق، مقاله نویسی و بخش‌های مختلف آن، بتوانند به توانش لازم برای نگارش و تدوین - علاوه بر آشنایی و تعریف - دست یابند.

شیوه بیان و درج مطالب در کتاب پیش رو، مطابق با سرفصل‌های وزارت علوم در واحد درسی «روش تحقیق (مقدمات روش‌های مطالعه و پژوهش) مرجع شناسی و روش تحقیق» صورت گرفته، برای تمامی رشته‌ها قابل استفاده است و حتی در بسیاری از موارد، اضافاتی بر سرفصل‌های مصوب وزارت علوم دارد.

راقم این سطور، علاوه بر تدریس واحد درسی «روش تحقیق یا مقدمات روش‌های مطالعه و پژوهش» در «کارگاه آموزشی نگارش مقاله ISI» (از مقدماتی تا پیشرفته) کاربرد ابزارهای پیشرفته پژوهشی، ورد سیستماتیک» شرکت نمود که در دانشگاه دولتی ارومیه برگزار می‌شد و گواهی مربوط را نیز دارد که به سهم خود در به روز کردن شیوه‌های تحقیق و مقاله نویسی موثر واقع شده است.

بخش «نگارش انواع مقالات دانشگاهی» از علمی پژوهش و آی.اس.آی گرفته تا مقالات علمی ترویجی و مروری، اشاره‌ای مفید و کاربردی به روش‌های مقاله نویسی و نگارش بخش‌های مختلف آن دارد که به سهم خود، دانشجویان و اهل تحقیق را برای نگارش انواع مقالات علمی و قابل چاپ، آماده می‌سازد.

در بخش «نگارش و تدوین طرح‌های تحقیقی، پایان‌نامه‌های کارشناسی ارشد و رساله‌های دکتری» دانشجویان و پژوهشگران را مرحله مرحله به شیوه نگارش و ساختارمند کردن تحقیقات، اعم از پایان نامه و طرح تحقیق آشنا می‌سازد که علاوه بر آشنایی به توانمندی روش نگارش صحیح و روشمند، دست خواهند یافت؛ برای مثال، دانشجویان با اطمینان و صحت لازم می‌توانند بر اساس روش‌های این کتاب به نگارش فرضیه‌ها، بیان مسئله یا چکیده، ردازند که ناشی از رویکرد کاربردی و دانش‌جو مدار تحقیق حاضر است.

فصل «تجزیه و تحلیل داده‌ها» یکی دیگر از مباحثی است که به آن پرداخته شد. در این فصل، تجزیه و تحلیل کیفی و کمی مورد بررسی قرار گرفت و از علم آمار؛ چونان ابزاری در تحلیل کمی سخن رفت تا کسانی که تحقیقات خود را به شیوه کمی به انجام برسانند بتوانند نتایج داده‌ها را به صورت عددی بیان کنند.

فصل معرفی «پایگاه‌های اطلاعاتی تحقیق» از فصول مهم کتاب است که دانشجو را با انواع مختلف پایگاه‌های تحقیق و ذخیره اطلاعات، نمایه سازی نشریات علمی-پژوهشی آشنا می‌سازد آن هم با در اختیار گذاشتن انواع مقالات منتشر شده، کتاب‌های الکترونیکی و اطلاعات دیگری که یاور و معین پژوهشگران، مخصوصاً دانشجویان است تا بهتر در راستای استحکام بخشی به مقالات و نوشته‌های علمی خود گام بردارند.

از بخش‌های دیگر کتاب «ارجاع و شیوه‌های مختلف ارجاع کتاب‌ها، مقالات و دیگر منابع است» که پژوهشگر را با انواع مختلف ارجاع درون متنی، ارجاع برون متنی

و ارجاع پایان تحقیق آشنا کرده، توانشی را به او خواهد بخشید که صحیح‌ترین و مرسوم‌ترین نوع ارجاع را در آثار تحقیقی و مقالات برگزیند و به کار گیرد.

بخش «ویرایش و نگارش صحیح و بلاغت‌مدار تحقیقات، علایم نگارشی و بیان انواع اغلاط کاربردی، اصطلاحی در متون و نوشته‌ها» دانشجویان و اهل تحقیق را با شیوه‌های درست نویسی و صحیح نگاری زبان معیار فارسی آشنا کرده، باعث می‌شود که به زبانی فصیح‌تر و روشن‌تر بنویسد و انتقال مفهوم نماید.

سخنی با استادان بزرگوار

از آن‌جمله واحدهای درسی «روش تحقیق/مقدمات روش‌های مطالعه و پژوهش» یا «مرجع‌شناسی و روش تحقیق» مقدمات و ابزار لازم را در اختیار دانشجویان قرار می‌دهد که به شیوه‌ای علمی و روشمند تحقیق کنند و بنویسند؛ لذا تمرین و تحقیق عملی در بهینه‌سازی و کارآمد ساختن دانش و بسیار مهم است و این می‌طلبد که استادان بزرگوار، فراخور فصول تدریسی و استعداد و علاقه دانشجویان:

- تحقیق و کارکلاسی را به دانش‌جویان و گذار نمایند تا دانشجویان به صورت تئوری و عملی با فرایند تحقیق و پژوهش آشنا شوند و کارآموده گردند؛
- از دانشجویان بخواهند، برخی از موضوعات درس روش تحقیق را به صورت کنفرانس در کلاس ارائه دهند؛

- دانشجویان با نظارت و راهنمایی استاد، روش‌های تحقیق، شیوه‌های گردآوری اطلاعات را در حجم‌های کوچک به انجام رسانند تا توانایی لازم را برای طرح‌های بزرگ‌تر کسب نمایند؛

- در بخش مقاله نویسی، علاوه بر تدریس تئوری بخش‌های مختلف، از دانشجویان بخواهید ابتدا به صورت تقلیدی، بعد از آن به شیوه تحقیقی به نگارش بخش‌های مقاله بپردازند؛

- از دانشجویان بخواهید، به صورت گروهی یا انفرادی، چند مقاله ساختاری و غیر ساختاری را از مجلات علمی پژوهش و... مورد نقد و مقایسه قرار داده، نتایج را در کلاس به بحث بگذارند؛

• در صورت امکان، در بخش مرجع نویسی، سایت‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی، علاوه بر تدریس فصل مذکور در سایت کامپیوتری دانشگاه، عملاً دانشجویان را با این مراکز آشنا نموده از آنان بخواهید از پایگاه‌های مذکور، اطلاعاتی را استخراج نمایند؛

• در بخش تدریس اقدام پژوهی و پوستره‌های علمی از دانشجویان بخواهید عملاً موضوعی را مورد اقدام پژوهی قرار دهند و به صورت گروهی و چند نفره، پوستره‌های علمی را با موضوعات مختلف در کلاس ارائه دهند و خودتان در جایگاه استاد به سنجش و اعتبار سنجی آن‌ها بپردازید تا دانشجویان به نقاط ضعف و قوت کار خود واقف گردند؛

• بخش ارجاع و استناد را بسیار جدی بگیرید تا دانشجویان انواع روش‌های ارجاع؛ چون ارجاع درون متنی، برون متنی و پایان تحقیق را اجرا و تمرین کنند و شما هم در جایگاه استاد، نقاط ضعف و قوت هر یک را در کلاس یادآور شوید تا مورد استفاده تمام دانشجویان واقع گردد؛

• در بخش ویرایش و نگارش صحیح متون، دانشجویان، اصول درست نویسی و نگارش صحیح را رعایت کنند و همزمان در کارهای کلاسی ارائه شده، بخواهید که اغلاط و نادرست‌های نگارشی و ویرایشی دیگر دانشجویان را یادآوری و اصلاح نمایند؛

• به خاطر داشته باشیم، «روش تحقیق» واحدی تئوری و عمل‌مدار است و این دو، لازم و ملزوم یا هم‌زاد یکدیگرند؛ یعنی، نمی‌توان به تنهایی کارآمد و پویا رسید اگر تئوری و عمل با هم نباشند؛

• به خاطر داشته باشیم، انسان در دیدگاهی، ریشه در زمان دارد و لازمه این تفکر، آن است که بپذیریم، هیچ چیز و هیچ کس از خطا در امان نیست مگر ذات لایزال خدایی یا هر آن کس که او بخواهد.

قبا، گر حریر است و گر، پرنیان به ناچار، خشوش بود در میان

الحمد لله رب العالمین

پیرانشهر

کمال روحانی (العبد)

همراه: ۰۹۱۴۱۶۸۹۵۱۴

۱۳۹۵/۷/ ۱۸